

ЭНЦИКЛОПДИ

Нам улууһун хаһыата — 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Тыл — омул баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биридди норуот бэйэтин ураты майгыннаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

НАМ УЛУУҔУГАР ҮӨРЭБИРИИ 125 СЫЛА

Улууспут аата-суола буолбаат?..

Сага үөрэх сыла күн-нэтэ чугаһаан иһэр. Саха республикатын Президентэ М. Е. Николаев биллэрбит үөрэх сыла туох да уларыһыны киллэрбэтэ.

Бу быһыы-майгы улахан экономическай, политическай сыһа хайысхатын содулун түмүктэрэ буоларын толкуйдуур киһи барыта дьэ өйдөөтө. Манньк ыарахан балаһыаньага биһиги улууспутугар үөрэх эйгэтигэр туох эмэ кыламгынар эрэл баар дуо? Ол М. К. Аммосов үлэтэ олобо, 100 сыллаах юбилейин ытыгы биһиэхэ улахан тирэх-көмө буоларын сатаан туһаннаһытына.

Биһиги оскуолабытын кытта саастыы Верхоянскый, Үөһэ-Бүдүү, Чурапчы оскуолаларын юбилейдара биһигэ түмсэн, патриотическай өрө көтөүллүүлээх тууус олохтоохторунан, тэрилтэлэринэн, Дьокуускайга баар биһир дойдулаахтарынан астык быһыыга-майгыга бардылар. Нам орто оскуолатын юбилей кинилэртэн итэһэ суох ытылларын Аммосов үрдүк аата эрэйэр.

Биһиги бэйэбит саһырыбытынан, Президент кэлэрэ уонна оскуола юбилейинан эбэрдэ сурук ыытара сабадалар. Оскуола коллектива бэйэтин кыабынан былаан оҕостон үлэ ыта сатаата да, бэйэтэ кыайан быһаарбат ыарахаттарын көрүстэ. Ол аан бастан — бюджетка көрүллүбүт капиталнай өрөмүөнүгэ 700 мөл. солк. харчы билингэ дылы оскуола кэлбэтэ. Итин таһынан юбилей ытыгы

ороскуотун харчыта, оформление кураанах тылынан кэпсэтингэ эрэ сылдьар. Өскөгүн бюджетнай харчы хойутаан үһүс квартал бүтүүткэлэр буоллабына туох бэлэмнэни, өрөмүөн үлэтэ хаһан ытыллыай, бүтүөй.

Маны таһынан оскуола 125 сыллаах юбилейгар аналаах ыам ыйын 3 күнүгэр ытыллыбыт телемарафонга 100 мөл. солк. кэригэ сууммалаах харчы уонна үөрэтэр-көрдөрөр видео-техника үкэ суругунан кириэр турар. Ити иһигэр тута харчы биэрбит үкэ оскуола бүтэрибт салаһааччыларга Кутукова В. В. (Улуспо), Спиридонова М. И. (Сибээс узела), Тимофеева Н. Н. (депутат), Шестаков В. П. (Гранильнай завод), Ильина И. И. («Кредит-банк»), Иванов И. И. («Аргыс») биһиги балаһыаньабытын өйдөөн көмөлөспүттэригэр улахан махтал этэбит. Киһилэр биэрбит харчыларынан матырыйаалатын таһаар тупсарар (косметическай) текушай өрөмүөнүгэ көмө буолла. Хомойуох иһин 50 мөл. сууммадаах «Днулуур» тэрилтэ биэрбит харчытыгар эрэнэн эмиз үлэ бара турар да бу ыстаһыа суруллар бириэмэтигэр дылы харчы оскуола кириэр илик, үлэлиир дьонноро аванс да бэриллбэккэ сылдьар.

Максимов В. М., Протопопов И. С., үчүгэй баба санаалара, үтө холо бурдара эгин араас биричиинэни атахтана сылдьарын киһи сатаан өйдөөбөт. Бу бопуруос наһа тардыллар түмүгэр сөптөөх кэпсэтин наада буолуо дии саһыбын.

Бу үөскээбит балаһыаньаны сорунуулаахтык, түргэнник көннөрөр дьаһаллары баһылык А. Н. Ядрев ылаа наада буолла. Нам орто оскуолатын 125 сыллаах юбилейин бэлэмнэтинин тууус үөрэтиринин 125 сылынан уопсай кэпсэтингэ кубулуйан кэпсэтибит, ол өссө биһир итэһинэн буолла. Ол түмүгэр чопчу оскуола юбилейин ытыгы былаана биһиги оскуолабытынан ураты тууус атын тэрилтэлэригэр суох. Улууска үөрэтири Киюнда - Кириэскэ биһир кылаастаах народнай училищетаан сабаламмыта. Үйэ аһарын кэригэ биһиги оскуолабыт Намга үөрэтирин соботох кыһата этэ. үөрэх-сырдик кымын түһүлгэтэ буолбута.

Ити үөһэ этиллибит-тэргэ олохуран манньк чопчу этиллэри киллэрэбин.

Маннайгытынан, оскуола юбилейнай комиссиятын сагалыы кэнэтиэн тэрийэргэ, эбэтэр М. К. Аммосов юбилейнай комиссиятыгар холбоон сагалыы киэн, чопчу дьаһаллаах суһал былааны ылынарга.

Иккиннин, харчы хаһан кэлэрин кэтэспэккэ бюджетка көрүллүбүт суумма суотугар эрдэ төлөбүр суох (матырыйаалтан атынгга) биригээлэри тэрийин үлени сабалыырга. Наада буоллабына үөрэх сылын биһиги оскуолаба сыбарытарга.

Үсүнүнэн, оскуола юбилейин тэрийингэ туох баар кыратыттан улахан тирэх-көмө буолуо дии саһыбын.

Мантан да атын үлэ-лэри толкуйдаан - тобулан, сүүрэн-көтөн түргэн хамсанылаах дьаһал-үлэ бардагына эрэ оскуолабыт 125 сыллаах юбилейин үрдүк таһына ытыахпыт дьэн эрэл санаа биһиэхэ билигин да баар. Түргэн, суһал дьаһал, үлэ ирдэнэр. Бу юбилейдар аһардас быраһыныыктар эрэ буолбатахтар, биһир түмсүү, кыабы, дьобуру көрдөрүү, материалнай даһаны өтүтүн бөбөгөтүү, улуус аата-суола буоларын өйдүүбүт.

Төрдүнүнэн, Дьокуускай куоракка баар биһир дойдулаахтарытын, «Нам» түмсүүтүн оскуола юбилейгар кытар кыахтарын сатаан туһанар суолу булуохха. Даһатан эттэххэ, маннайгы таас оскуола реконструкциятыгар бу түмсүү кытыбата, биһир да телемарафонга эмиз. Бу улахан юбилейга кыталлара олох наада.

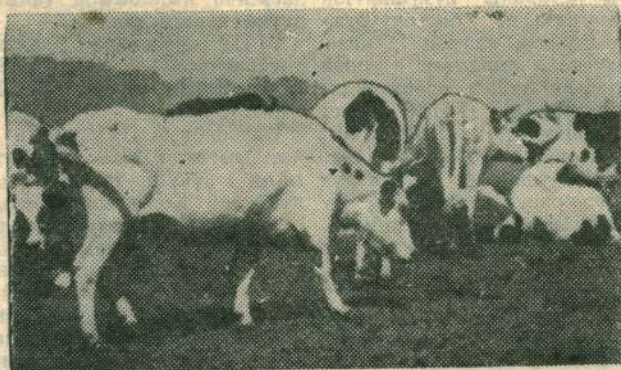
Бэһининэн, республиканскай фондалары, программалары оскуола юбилейгар кытынарар кэпсэтинини ытарга, ордук чорботон «Лена» программа, «Барбарыы», «Билибанк» уо. д. а. спонсордыыр кыахтаах атын даһаны тэрилтэлэргэ сылдьарга.

Мантан да атын үлэ-лэри толкуйдаан - тобулан, сүүрэн-көтөн түргэн хамсанылаах дьаһал-үлэ бардагына эрэ оскуолабыт 125 сыллаах юбилейин үрдүк таһына ытыахпыт дьэн эрэл санаа биһиэхэ билигин да баар. Түргэн, суһал дьаһал, үлэ ирдэнэр. Бу юбилейдар аһардас быраһыныыктар эрэ буолбатахтар, биһир түмсүү, кыабы, дьобуру көрдөрүү, материалнай даһаны өтүтүн бөбөгөтүү, улуус аата-суола буоларын өйдүүбүт.

Г. ПОПОВ,
юбилейнай комиссия чилиэнэ.

САҔАРБАТ БУОЛУОХХА САТАММАТ

„Зона рискованного...“

Сахабыт сирэ тыйыс айыл-баалах, ирбэт тонгоох буолан үрүккэтэн «зона рискованного земледелия» дьэн аатырара. Ис дьыала улуустары отделын сводкатытан сылыктаатахха ити ааттанар «зонабыт» өссө туспа өйдөбүллээх буолар буолбут.

«25.07.97 г. В ходе проведения операции «Мак-97» на 35-м км трассы Намцы-Якутск сотрудниками Намского ОУВД задержана автомашина ГАЗ-31029 «Волга» г/н О 98-60 ЯК, водитель Семенов С. А., 1979 г.р. проживает в городе Якутске, улица Октябрьская, 15, кв. 40. В результате досмотра было изъято из багажника вещество растительного происхождения весом около 40 кг. С водителем задержаны гр. Никитин Д. Н.; Григорьев П. Ю., 1978 г. р.; Бондаренко Ю. В., 1979 г. р.; Кравченко В. А., 1978 г. р. Возбуждено уголовное дело по статье 228 ч. 2 УК РФ».

Бу 18—19 саастаах эдэр оҕолор Нам улууһуттан келлүүнэ отун хомуйан түбэстилэр. Бу оттон, баһар истибикит буолуо, «анаша» дьэн аатырар наркотическай вещество оҕороллор. Мантан сылыктаатахха дьоллоох Дьокуускайга наркотиктары туһаны, онно аты-эргин түмүгэр сөбүмэр дохуот киһи-

риитэ сыллата улаатан иһэр. Намга келүүнэни утары охсуһуу барбыта ыраатта, хорутан да, уматан да көрөллөр... сии биһир үүнэн таһа турар. Ол онугар бурдуктук, оҕуруоптук аһа хаһыгыныр, кураанныыр. Итин аатыгыр буоллахтара эргичи «зона рискованного земледелия» дьэн.

От ыйын 26 күнүгэр Хатырык участкайа биллэрбитинэн Атамай учаастагар трассаттан 500 метр сиргэ «Түмсүү» б/х сүөһүтүн кыраммата көстүбүт. Сотору таарыта Нам селотун аттынаабы бааһына кэлин икки буута быһа охсуллубут сүөһүнү булбуттара. Түөкүнэр астыы да барбатахтар. Бу иһигэр кэккэ сылларга халлаан хараһарда да саагына хойдор, хаһаайыстыбалар, ыаллар сүөһүлэрэ сураһа суох сүтэр, кыраммата көһүннэһинэ эрэ баайыг-дуолун дьылбатын биллэбин. Олун үөһэ эпиккэ ситэрэн биһирдэххэ, биһиги улууспут аны «зона рискованного скотоводства» буолар дьылба-ламмыт.

Бу эпидемияны хайдах тынан тохтотуохха сөбүт? Биһир страховка баар, хас түөкүнү ситэн тос-мааскатын биһирэхпити дьэн быар куустан олоробут дуо?

В. КАСЬЯНОВ.

1997 СЫЛ — М. К. АММОСОВ СЫЛА

Ыччакка хаалларбыт бэлэхтэрэ

Былыр былыргаттан норуот муударана дьэн сүдү, ол курдук Түбэ иһилигэр да былыр олус муударай дьон олоро сылдьыбыттарынан араас бэлэлэр бааллара кэрэһэллэр.

Олортон холобура, «Кириэс» дьэн сайыллыка кэриэс маһы чочуйан оһорон, күрүөлээн, сэргэ туруорбуттара суруга-бичигэ былыр Түбэлэр өбүгэлэрэ 700 сүөһүлээх Бэстириккэп баай уолаттара туруорбуттара туһулуур.

Мин быһыл саха чулуу уола, биһир дойдулаахпыт М. К. Аммосов 100 саһынын туолар юбилейдаах сылынан сибээстээн, өссө биһир дьикти кириэс мас туруоруллубутун туһунан суруйуохпун баһарабын.

Бу кириэһи мин, оннооһор сааһырыбыт киһи, киһи унуоҕа дьэн, улахан кыһа чугаһаан көрбөт этим. Ити сиринэн уу улаханник кэллэбинэ, Сэмэниэй аартыга дьэн үрэх туораһынынан сылдьабыт, итинэн сир астыыбыт, оттуубут, ол тынан баран киһи унуоһун убаастыыр, тыһыпат, киһи унуоһтарын мэнээк кэрийбэт үгэскэ үөрэттибит буоламмыт билбэт сиргэ турар киһи унуоһтарыгар чугаһаабат этибит, онон улаханник анаан-минээн көрүллүбэтэ.

Быһыл итинэн оттуур звено салайааччыта Н. Дьяконов: «ити кириэһи болдомтоҕо ыл», — дьэ-битин өйдөөммүн иһитэ-

риһиргээн, анаан сорок оҕостон көрдүм. Ол былыргы кириэс 1923 сыллаахха Саха сирэ автономияны ылытыгар анаан Егор Исидорович Аммосовунаан эбэтэр Аммосов автономияны Саха сиригэр бэриллэтингэр үтүктүн, туруорууутун иһин туруоруллубут кириэс мас кэриэс кэриэтэ дьэн да өйдүүххэ сөптөөхтүк суруга олус грамотнайдык нууччалыы суруллубут, ол тынан кириэһин кынаттарыгар суруллубут суруктардаах, онон чуолкайдыыры эрэйэр.

Олус иһитэриһинэй кириэһи М. К. Аммосов юбилейдаах сылыгар үрэтэн, көрөн, ити хайа аймага эбэтэр Түбэ олохтооҕо итиччик бэлиэни

хаалларбытын юбилейнай комиссия иһитэриһиргитигэр дьэн суруйдум.

Кириэс аттын өрт уота сиэн, өтөбүн, онно баар киһи унуоһтарын уот сиэбит, оннулара, аһыах дьэлээр-уоттар тобохторо эрэ бааллар. Сэргэни кыратык, аллараа буорга киһирэр өттүн салаабыт. Дьон өйдөөхтөрө туруорбут бэлэлэрэ 74 сыл устата туох да буолбакка, улуу дьон туһунан өйдөбүннүк, Саха сирэ бэйэтэ туһунан автономнай республика буолбутун кэрэһэллэр бэлиэни кэнчээр иччакка хаалларбыт бэлэхтэригэр сүгүрүйүөххэ эрэ сөп.

Р. ЛУКИНА,
Түбэ иһилигэни баһылыга.

М. К. АММОСОВ ААТЫНАН УЛУУСТААБЫ ФОНДА ТЭРИИЭН БЫТАР БЛАГОТВОРИТЕЛЬНАЯ ЛОТЕРЕЯ ООҢҢОНОРО ЧУГАҔААТА!

Урук биллэрлибитин курдук, М. К. Аммосов төрөөбүтэ 100 сылыгар аналаах юбилейнай лотерея балаһан ыйгар оонһоноор. Бу дьобун сүүйүүлэрдээх лотереяны Нам улууһугар манньк аадырыстартан, дьонтон атылаһааххытын сөп:

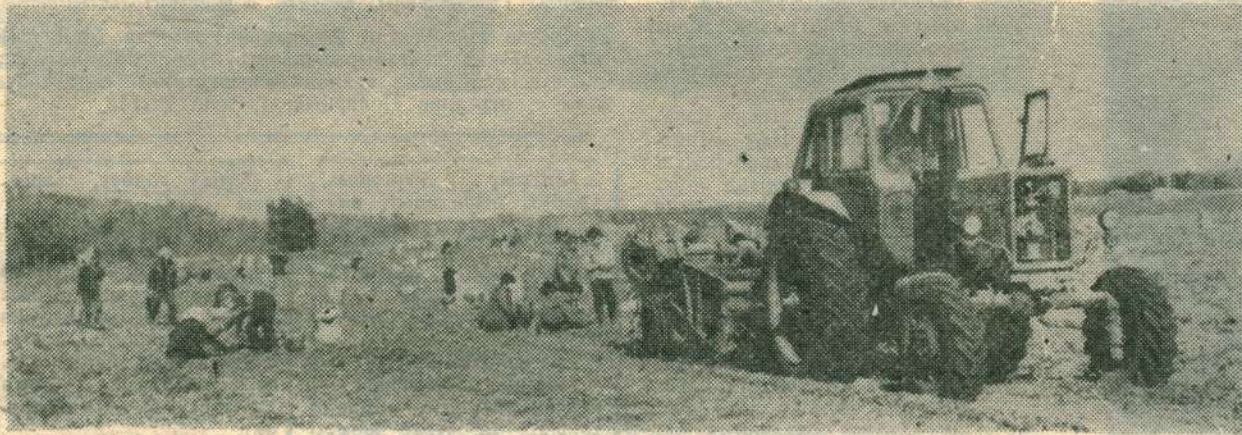
Нам селота:

Сибээс узела, Гастроном маһаһын, улуус дьаһалтатын дьэтин 103 №-дээх кабинета, мас универмаг, НПУ маһаһына, «Ленагаз» хонтуоратыгар Ядрихинская Ариадна Платонова.

Хатырык —Рехлясов Егор Павлович
Түбэ —Никонова Александра Саввична
Модут —Матвеева Мария Гаврильевна
Аппааны —Евсеева Марфа Степановна
Бөтүг —Суздалова Саргылана Павловна
2 Хомуस्ताах —Эверстов Виктор Викторович
Арбын —Ильина Елизавета Павловна
Үөдэй —Соловьев Максим Дмитриевич
Хамабатта —Протопопова Фаина Исаевна
Партизан —Корнилова Александра Семеновна
1 Хомуस्ताах —Прокопьева Галина Николаевна
Таастаах —Герасимов Василий Иванович
Никольскай —Новгородова Варвара Михайловна
Көбөкөн —Жиркова Наталья Лаврентьевна
Фрунзе —Ядрихинская Иван Гаврильевич

АС-ТАНГАС ХАЛЛААНТАН ТҮСПЭТ

Хортуоппуй — маанылаах аспыт

РЕСПУБЛИКА УТӨЛЭЭХ АГРОНОМА И.Л. ЕРЕМЕЕВ БЫЛЫРЫН УЛУУС ХАҢЫАТЫН БЫМ БЫН 16 КҮНҮТТЭН 56 М-ГЭР ХОРТУОППУИУ ҮҮННЭРИИ ТУҢУНАН ЫСТАТЫПАТА БЭЧЭЭТЭМ. МИТЭ КИНИ БУ МАТЫРЫНААЛЫГАР КЫЛГАСТЫК БИҢИГИ УСУЛУОБУНАБЫТЫГАР КИЭННИК ТУТТУЛДАР ДЬОХУН КУЛЬТУРАНЫ ХАЙДАХ НЬЫМАЛАРЫНАН ҮКСЭТЭР ТУҢУНАН ТУС ПРАКТИКАТЫГАР, ОПЫТЫГАР ОЛОБУРАН САНААЛАРЫН СУРУИБУТА.

БЫҢЫЛ ИЛҢЯ ЛАЗАРЕВИЧ БУ ТЕМАНЫ САЛГЫЫ САЙЫННАРАН БАЛАЧЧА УЛАХАН КЭЭМЭИ. ДЭЭХ (30 ЛИИСТЭЭХ РУКОПИСНАИ ТЕКСТ) ҮЛЭТИН ТИКСЭРДЭ. БИҢИГИ САНААБЫТЫГАР, ИН. НИКИБИТИН ДЬОХУННУК, САХА КИИТИН СИЭРИНЭН ҮЙЛЭРГЭ ОЛОХОТХУК ОНОСТОБУТ ТУҢУГАР ААСПЫТ КӨЛҮӨНЭЛЭР ҮЛЭЛЭРИН ХАМНАСТАРЫН ЫКСА БИЛСЭРБИТ, УТӨӨ ӨРҮТ. ТЭРИН ТУҢАНАРБЫТ ТОБО САТАММАТ БУОЛУОЙ ЭКОНОМИЧЕСКАИ ӨТТҮНЭН — БАРЫСТААХ, МО. РАЛНАИ ӨТТҮНЭН — СИЭРДЭЭХ ДИЭН ӨССӨ ТӨГҮЛ ТОНОБОООН ЭТИЭХПИТИН БАБАРАБЫТ. ОНОН И. Л. ЕРЕМЕЕВКА МАХТАЛЫТЫН ЭТЭН ТУРАН ИККИС КИЛИЭППИТ ДИЭН МААНЫЛААН ААТТЫБЫР АҢЫЛЫКПЫТ — ХОРТУОППУИ ТУҢУНАН БЭЧЭЭТТЭЭНИИ САБАЛЫБЫТ.

1. ӨССӨ БҮӨТҮР САБАНАТТАН

Кини аймакха маанылаах аһылык — хортуоппуй аан маннай Собуруу Америка Чили уонна Перу дойдугарытты сабаланаан, аһылыкка туттуллар диеҥ ученайдар быһаараллар уонна ол кэми 14,5 тыһыынча сыл анараа өттүгэр буолуохтаах диеҥ сабабалылар. Оттон хортуоппуй дьинкэй үүнээйигэ кини көрөн-хараһан, үүннэрэр культурнай үүнээйитигэр кубулуйуулуун маннык быһаараллар. Көс дьоннор хортуоппуй угуун туура тардан, кини улахан туорахтарын аһылык огостон илдьэ бараллара, онон буору көпсөтөллөрө, үүнээйини убаталлара. Олорор сирдэрин таһыгар аһылыкка туттуллубут хортуоппуй тобобуттан сана үүнээйи үүнэн тахсара. Итинник салданан барбыт уһун процесс дьинкэй үүнээйини культурнай үүнээйигэ кубулуйуута дииллэр. Маны таһынан үүнээйи сизэмэнэ иссийэн тарбаныта эмиз барбыт буолуохтаах дииллэр.

Хортуоппуй Собуруу Америкаан Европага тарбаныта Христофор Колумб Американы аспытын кэннэ сэттэ уонус сылларыгар, чуолаан 1565 сыллаахха Испанияга кэлиттэн сабаламмыт уонна атын дойдугарга сыйыа тарбаммыт. Ол гынан баран хортуоппуй ыһыта ботанической садтарга, аптекалар обуруоттарыгар эрэ дуона суохтук ыһыллара бэлиэтэнэр. Кини дьиннээх бааһынайдар дьарыктарыгар икки сүүсчэкэ сыл кэригэ буолан баран киирбит уонна кини мааны аһылыгар — иккис килиэпкэ кубулуйбут.

Россияга хортуоппуйу бастаан Петр I Голландияттан XVII үйэ бүтэнигэр аҕалыта диеҥ этиллэр. Хомойуох иһин, бу сабалаһын кини сэгээрэр түмүгэ суох хаалбыт. Екатерина II кэмигэр хортуоппуйу тэтинтэргэ тэрээһиннээх үлэ сабаламмыт. Кини дьаһалынан 1765 сыллаахха сир ахсын хортуоппуйу үүннэри туһунан Сенат Ыйааҕа тахсыбыта. Манна туһаайыллар үлэни государство бэйэтэ үбүлээн, сир ахсын хортуоппуй сизэмэтин уонна кинини үүннэри наставлениетын (агробираабилатын) ыталаабит.

1766 сыл тохсунньу 13 күнүгэр тахсыбыт Сенат Ыйааҕа Илинги Сибиргэ хортуоппуй ыһытын тэни-тэри наадалааһынан аахпыт. Дьокүүскай казактара 1767 сыллаахха 2 киһлэ (5 муунта) икки сыллааһыта (1765 с.) үүннэриллибит хортуоппуйу сизэмэҕэ аһаан. Иркутсктэ муораттан ылбыттар. Онуктарын сирин таһаастабыта буолан баран, олордон үүннэрэн көрбүттэр

«ЭНСИЭЛИ» ХАҢЫАТ РЕДАКЦИЈА.

да, тугу да хомуйбатахтар. Хортуоппуйу Саха сиригэр аан бастаан олордун түмүгэ ити курдук көбдөх буолбут. Бу содулуугар 40-ча сыл устатыгар Саха сиригэр хортуоппуйу ыһа да сатаабатахтар. Кэлин сир оноруутуун культуурата арыыча сайдыбытын кэннэ, 1803 сыллаахха, Ленатаабы дьаамсыктары хортуоппуй ыһытыгар үөрэтэн барбыттар. Ол да буоллар хортуоппуйу үүннэри олус бытааннык олохтонон испит. 1848 сылга Саха сиригэр 10 Ленатаабы почта станцияларын бааһынайдарыттан 7 станция хортуоппуй ыһытын дьарыктаммыт уонна барыта 49 буут 20 муунта эиннээх кирээдэттэн олорут хортуоппуйдарыттан 2,81 төгүл хортуоппуйу үүннэрбиттэр. Оттон эһиллэтигэр сирдэрин изини арыыча кэнэппиттэр эрээри үүнүүнү олох да кыһан ылбатахтар.

Дьокүүскай куорат олохтоохтору 1855 с. 1 буут хортуоппуйу олордон, 20 буут үүнүүнү хомуйбуттар. 1887 с. 90 буут хортуоппуйу олордон, 30 эрэ буут үүнүүнү хомуйбуттар. Ити курдук хортуоппуй ыһытын эһэ да, үүнүүтэ да олус улаханнык халбаһыны турбу.

Сахалар хаһаангыттан ылата хортуоппуйу ыһар буолбуттары диеҥ ыһытыга Г. П. Башарин 1837 с. Мэҥэ улуугар бастаан сабалаабыттар, ол гынан баран 200 устуука хортуоппуйу олордон, төһө үүнүүнү ылбыттара биллибэт диеҥ бэйэтин биллэр наукачый үлэтигэр быһаарар.

Нам улуугар ким хаһан хортуоппуйунан дьарыктанар буолбутун этэр күчүмэҕэй. Оно олобуруохха айылаах докумуону билингитэ ученайдар була иликтэр. Никольская дэриэбинэтин бааһынайдар суньунэн бурдук ыһытынан дьарыктаналлара, обуруот аһын үүннэритинэн соччо киэҥник дьарыктаммат эбиттэр. Танара үлэһиттэрин обуруот аһын ыһыга дьарыктара эмиз кизгэ суох. Ол гынан баран бу ахтылыбыт нууччалар хортуоппуйу ыспыттарын туһунан докумуон суох, көннөрү киһилэр бастаан ыспыт буолуохтаахтар диеҥ сабадаланар эрэ.

Нам улуугар Хатыҥ Арыы аттакыллара 1873 сыллаахтан ылата олохуобуттара уонна тутта бурдук ыһытынан тэҥэ хортуоппуйунан, обуруот аһын үүннэритинэн дьарыктанан барбыттар. Маны таһынан Таастаах нэһилиэгэр быстах кэмгэ олорут аттакылар 1885 сыллаахха 384 буут хортуоппуйу олордон, 210 буут хортуоппуйу үүнүүтүн ылбыттар, оттон Хатыҥ

Бурнашев 8 миэстэ, дьэ манан күрэхтэһи бүтэр, баран аһаахха, — диеҥ Нам улуугар аһааммыт ураһа-остолобуойга аһы барабыт. Кэлбиһин истэн хамаанда чилиэһинэрэ кэлэн үөрүү-көтүү аргыстанан аһаан баран хонор сирбитигэр «Демьян Бедный» теплоходка барабыт.

Нурба бөһүөлөгэ Бүлүү эбэ-хотун үрдүгэр турар эбит. Теплоходка киирэн сүбэлэһэн баран биһир тумус туттар киһибит Алексей Никитин: «Рейман, сарсынгаттан хамаанда бэрэстэбинтэ-лэ буол», — диеҥ быһа-бааччы этэн кэбиһэр. Дьэ онон сүбэлэһэн хаалыбыт иккис күнгэ туох баарбытынан киирээргэ сананан бары утуһа тарбаһабыт. Хамаанда утуһа туһунан кэннэ теплоходу сирийэн көрдөхкө кыдык киһи сөҕө-махтайа көрөр суду аала эбит. Ол курдук омук сиригэр баран оноһуллан — тупсарыллан кэлбит, хосторо иккилин миэстэлээх, душтаах, тым-

Арыы аттакыллара ити дьыл 299 буут хортуоппуйу ыспыттар уонна 410 буут үүнүүнү ылбыттар. Онон биһиги хортуоппуй кизгэ ыһытын Нам улуугар аттакылар бастаан сабалаабыт эбиттэр диеҥ өйдөбүлгэ кэлэбит. Нам уһун сахалара нууччалартан үөрэнэн, сыйыа хортуоппуйу олордунан дьарыктанан барбыттар. В. Серошевская ахтарынан Куһаҕан Ыл нэһилиэгин олохтообо Харитон Кобелов «сутурук саба хортуоппуйу үүннэрэр этибит» диебит. Революция иннинэ хортуоппуй ыһытынан дьарыктанар нэһиликтэр ахсааннара элбээн испит. 1917 сыллаахха улуус үрдүнэн 6,84 дьэ-һэттинэ хортуоппуй ыһыга баар эбит. Оттон 1928 с. 13 гектарга тийбит.

Колхозтары тэрийи маннайгы сылларыттан ылата хортуоппуй ыһытын эһэ оройон үрдүнэн улаатан барбыт. 1932 сылан 1940 с. дылы улааппыт, ол иһигэр кэтэх хаһаайыстыбаларга 10 гектарга дылы тийбит. Оччолорго алааска олохтоох колхозтар кытары хортуоппуй ыһытынан дьарыктаммыттар. Мин өйдүү-бүнэн 1936-37 сылар диэки Хамаатта нэһилиэгин «Кыһыл ылык» колхозугар Характаах Көрбөт диеҥ эһэх дьэ-һэттэ-уоттаах алааска Москвитин Илья Абрамович (Маастар Ылдьаа) оҕонньор дьахтар, оҕо аймагы хомуйан, өтүүнэн мээрэйдии-мээрэйдии быһан, хортуоппуйу олортобута. Ити алаас халдыаһытыгар баар кыракый бааһынаба хортуоппуйу сэрин маннайгы сылларыгар дылы ыспыттар да, үчүгэй үүнүүнү ылбыттарын өйдөөбөппүн.

Сэрин инниттэн, кэлин колхозтар бөдөҕүөхтэригэр дылы алаас сирдээх кыра колхозтар хортуоппуй ыһытын дьарыктана сылдыбыттарын туһунан үгүс кыо-дырастар ахталлар. Салбаҥа Киров аатынан колхоз Өрүлөөх алаһыгар хортуоппуйу ыһар этэ. Билингити курдук сирин сатаан таҥастаан, уобурдан оҕорор уонна кулар буоллар Салоанга да хортуоппуй үүнүү этэ» диеҥ оччотоогу колхоз председателини үлээһит Арыы Гийт олохтообо, тыыл ветерана Мокрошупов Иван Спиридонович, Кини бэйэтин уһаайбатынан сыллата үчүгэй үүнүүнү ыларынан Хамаатта нэһилиэгэр кизиник биллэр. Оттон аҕа дойдун эһитини актыыбынай кыттылааба, Партизан олохтообо Муксунов Василий Иванович «Таастаахха колхозтар хортуоппуйу ыһалларын өйдөөбөтүм. Арай Никольская дэриэбинэтигэр төрүттээх нуучча киһит дьахтара уһаайбатыгар хортуоппуйу үүннэрэр, ону аһан хортуоппуй угуун кыо-баан, сүөһүтүгэр кытары сизэтэр диеҥ дьахталлар көп-сэтэллэрин оччотообуга истэр этим» диеҥ көпсир. Оттон атын колхозтаахтар бэйэлэрин кэтэх хаһаайыстыбаларыгар хортуоппуйу ыспыттар биллибэт.

1941-45 сылларга хортуоппуйу оройон үрдүнэн 136-206 гектарга тийэ кэтэ сылдыбыттар. Ол иһигэр кэтэх хаһаайыстыбаларга 20 гектартан 42 гектарга тийэ ыспыттар. Манна баар кыра көнөрүү кириэн сөл. Ол курдук кэтэх хаһаайыстыбалар 1943 сылан бурдугу ыһалларын көнүлээбит эбиттэр. Мокрошупов И. С. этэринэн ол дьаһалга олобуран, Салбаҥа доно уһаайбаларыгар дьэһимизни ыһаннар бурдуктанан абыр-раммыттар.

Сэрин ыар кэмнэригэр Нам селолун олохтоохтору төһө да кыарабас уһаайбалахтарын иһин кыһалбатан хортуоппуйу кини олох ыһа да суох курдук сиригэр кытары ыһаллара. Ленский улууска олохтообо Жиркова Анастасия Афанасьевна (Кылабадыны Настаата) дьини таһынаабы үрэгин үрдүк бизэргин лаппаакынан тизэрэн олорут хортуоппуйуттан минигэ кутарга кыстыыр үүнүүтүн ылар.

Оройонга хортуоппуй ыһытын эһэ 1950 сылга 282 гектарга тийбитэ, ол иһигэр чааһынай хаһаайыстыбалар 44 гектары ыһаллара. Ол гынан баран олох дуона суох үүнүүнү ылаллара, кэлин тизэбэр ыһын иһини ыччаттарга тийбиттэрэ. 1964 сыллаахха хортуоппуйу олордуну оройон үрдүнэн мунугаан таһнары түһэрбиттэрэ, общественной хаһаайыстыбалар 34, чааһынайдар 37 гектары эрэ ыспыттар.

Кизгэ эһинээх ыһыттан хортуоппуй үрдүк үүнүүтүн агротехниканы кичэйэн туттууну тэнинэн бастынанар опытыгар уонна наука ситиниллэригэр тирээригэр эрэ биһиги Сахабыт сирин курдук уустук аһылаах, почвалаах сиргэ хайдах да кыһан ситиниллэбитин практика көрдөрбүтэ. Хортуоппуйунан дьарыктаны кэмгэр гектартан оротунан 30 центнертэн үгүөрү үүнүүнү үстэ эрэ (1940, 1951 уонна 1964 сылларга) ылыллыбыта. Ити курдук өрүс эһиринэҕи халаан уута ылбат сирдээх-уоттаах кэтэх хаһаайыстыбалар эмиз үчүгэй үүнүүнү кыһан ылбаттара.

И. ЕРЕМЕЕВ.

(Салгыта бэчээттэннэ).

СПОРТ — ДЬУЛУУР, СПОРТ — ТУЛУУР

Күөх Ньурбаҕа — олонхо ооньчуулары

Бэс ыйын 28-29 күннэригэр Ньурбаҕа Баһылай Манчаары бирийиһигэр ытыллыбыт 14-с күрэхтэһини быһыл уларытыллан «Олонхо ооньчуулары» диеҥ ааттанна. Күрэхтэһиниҕэ ыраахтан чу-гастан барыта 29 хамаанда кэлэн күрэх булдыаста.

Манна мин хойутаан тини күрэхтэһини аһылытын бастакы күнүн көрбөтөбүм, онон күрэхтэһини иккис күнүн уонна айааннаа кэлбит түгэниһи кылгастык сырдатан ааһыам.

Күрэхтэһини буола турар стадионун аанын аһан кино-битим төһө да ардах түстэр дьон-сэргэ элбэҕэ, күрэхтэһинилэр тохтообокко ытылла тураллара кини сүргэтин көтөбөр, спортс-

мен кырдык да эр санаалаах диеҥ санаа охсуллан аһар. Дьон бөлүөхсөн ту-рар сиригэр Семен Эверстов судьуйалары кытта тугу эрэ быһаарса турар, сирэйин-хараһын көрдөхкө улахан наастарыанньата суох. Ман-на даҕатан эттэххэ, Нам улуунун хамаандата биһо-төг спорттивной формата, туттарга харчыта суох, саа-тар салалта өтүттэн биһир да салайааччыта суох кэл-битэ кинини хомотор. Оттон биһиги улахан убайдарбы-тын, дотордуу Таатта улуу-нун хамаандата хайдах психологической туруктааҕа көстөн тахсар.

— Эверстов! — киним хай-дах эрэ истэр курдук. — Эверстов! — бу сырыыга

арый улаханнык саһара-бын. Киним эргиллэн көрө түһэт үөрэн миһик аллайы түһэр. Киниэхэ кыра да наа-да диеҥ өбүгүлэрибит барах-саттар мээҥэ эппэттэр бы-һылаах.

— Хайа эи бу хантан кэллин, туһунан кэллин? — Мин эһиэхэ ыалдыа-ары, настройкалаары бронь-ылан самолетунан көтөн кэлдим, хайдах-туох бала-һыанньа, кэпсээ — диеҥ ки-һибиттэн ыһытабын.

— Балаһыанньа мөлтөх, хата сүүрүктэр үчүгүйдэр, 3 биэрэстэҕэ Т. Жиркова 2 миэстэ, 35 саһыттан вете-раннарга П. Степанова 5 миэстэ, эр дьонго ветеран-нарга С. Охлопков 2 миэс-тэ, уолаттарга 5 км Андрей

Бурнашев 8 миэстэ, дьэ манан күрэхтэһи бүтэр, баран аһаахха, — диеҥ Нам улуугар аһааммыт ураһа-остолобуойга аһы барабыт. Кэлбиһин истэн хамаанда чилиэһинэрэ кэлэн үөрүү-көтүү аргыстанан аһаан баран хонор сирбитигэр «Демьян Бедный» теплоходка барабыт.

Нурба бөһүөлөгэ Бүлүү эбэ-хотун үрдүгэр турар эбит. Теплоходка киирэн сүбэлэһэн баран биһир тумус туттар киһибит Алексей Никитин: «Рейман, сарсынгаттан хамаанда бэрэстэбинтэ-лэ буол», — диеҥ быһа-бааччы этэн кэбиһэр. Дьэ онон сүбэлэһэн хаалыбыт иккис күнгэ туох баарбытынан киирээргэ сананан бары утуһа тарбаһабыт. Хамаанда утуһа туһунан кэннэ тепло-

ходу сирийэн көрдөхкө кыдык киһи сөҕө-махтайа көрөр суду аала эбит. Ол курдук омук сиригэр баран оноһуллан — тупсарыллан кэлбит, хосторо иккилин миэстэлээх, душтаах, тым-

ны- итин уулаах. Ресто-чы тугун-ханныгы билэр раннаах, бардаах, быһаччы эбит. Николай кинитин ман- диеҥ эттэххэ, аныгы олох на кыһарын билэр, онон сизэринэн толору эппиттино.

Сарсыарда эрдэ туран иккис тардыһыга стойка-лаан тардаары атаһын мүч-чү тэбэн аһсаан тэҥ-тэҥгэ буолар, үһүс түһүмэххэ эмиз стойкалары хотторон кэби-нэр. Иккис эргиргэ ула-ханнык биллибэт спортсмен-на киирэн эмиз ситинник тардыһан хотторон кэбиһэр. Дьэ кыһы дьэтэниг. Бу кэнниттэн хамаанда бэрэс-тэбинтэлэрэ сүбэлэһэн бар-ран ардах түһэринэн си-нэн бээстээн мас тардыһытын дьибэҕэ ыһтарга быһаарал-лар. Р. Романов бу ыһаа-һыныҕа бастаан тахсар.

Салгытын 4 стр. көр.

Күөх Ньурбаба — олонхо оонньуулар

(Иннин 3 стр. көр.)

рүүнү хатын-чаран саба- тыгар суол устун баран ба- ран төннөр гына онгорул- лор. 1500 м-750 м төннөрүн, 10 км сүүрээчилэр 500 м төннөлөр.

Бастаан дыхталлар 1500 м сүүрэллэр. Манна биһи- ги Т. Жиркованы настрой- калаан ох курдук онгорул- лор. 1500 м-750 м төннөрүн, 10 км сүүрээчилэр 500 м төннөлөр.

Эр дьоннор 10 км сүүрэл- лэригэр 40-ча киһи старта- быттан биһиги уолаттар- быт 9-с, 11-с, 14-с миэстэлэри ылан бэйэлэрин холлоругар үчүгэй түмүгү ситиһэллэр. Онон атабынан сүүрүүгө кэккэ сылларга си- тиниллэбэтэх кыайыны Нам улууһун сүүрүктэрэ сити-

һэллэр, ол курдук Чурапчы хамаандатын кэнниттэн бо- чуоттаах 2-с миэстэ буола- быт (сүүрүүгө 29 хамаанда кыттыбытыттан).

Мас тардыһытыгар 90 кг спортскурула тустууга тре- нерэ А. Гоголев 3-с миэстэ, ол иһингэр «Камаз» дьээ аа- тынан биллэр мас тарды- һааччыны 2:0 хотон 82 кг Н. Дьяконов 2-с миэстэ. Манна Амма ааттаара А. Баншев барыларын 2:0 хотон, арай биһиги уолбут 2:1 хотторор, онон Николай эл- бэби эрэннэрэр спортсмен. Ветеран спортсменнарга 70 кг дылы ыйааһынга 40 саастаах медүлэһит, улуус күүстээх мас тардыһааччы- та А. Савинов эрэллээхтик бастаан иккис кыһыл көмүс мэтээлбитин ылабыт.

Хапсабайдыттарбыт сити- нилэрэ сэмэй, ол кинилэр буруйдаара буолбатах, тэ- рээһини көбүлээһин мөлгөсө, айаннаан кэлбит 3 күннэри- гэр күнгэ иккитэ аһаан туох улахан түмүгү сити- Һиэххиний, хапсабай курдук күүс-уох эрэйиллэр спорт көрүгүр? Өбүгэ оонньуу- тар ситиһин орто. Манна

сүрүн киһибит Ю. Эверстов кэлбэтэх, ону хаһыакка су- руйан тураллар. Манна С. Эверстов күрэхтэстэ, ону таһынан Семен 35 кг үөһэ национальнай ыстаныларга күрэхтэстэ. Онон тын ылар да кыаба суох, бирэ бүт- тэһинэ иккис көрүгэ кэлэн иһэр, туораттан көрөн киһи аһынар. Ол да буоллар сы- лайдым- элэйдим диэбэккэ уоох-баар көрүгэр барыты- тар киристэ. Онон уопсай түмүккэ 29 хамаандаттан 12-с миэстэ буоллубут. 1999 сылга «Олонхо оонньуула- ра» Тааттаба буолаллар.

Атаарым. Кэһэ 11 ч. хамаандалар бары тепло- хоттарга кириэн олооролло. Устар аалларбыт дыаакыр- дарын көтөбөннөр иккиэн радиоларын улаханыгар ту- роруан «Марш славянки» тыаһаталлар. Дьон айма- мытыгар түннүгүнэн көрбү- пүт бирэк былаһын тухары Ньурба ыалдытымсах бар- дыоно халбаһалы туран бу- с күнгэ кинилэри үөрдү- бүт- көтүппүт бөбө быһый кыргыттары, уолаттарын атааран далбаатаһа алгыс хаалаллар. Дьэ онтон күүс-

уох ылан 4 сууккалаах айаһа турунабыт. Айан- наан иһэн хамаанда бэрэс- тэбинтэлэ тугу ситиспиттэ- рин туһунан зал-салонга мустан олорор спортсмен- нарга кэпсээтилэр уонна хамаанда ахсыттан 3-түү ырыаны ылаттылар. Ман- на биһигиттэн спорт маас- тара Петр Ядрихинская уон- на мин ыллаатыбыт.

Уонна бири этнэби баба- рыллар. Быйыл Нам— Таат- та пробекка сылдан билси- бит Чурапчы спортка бэ- рэстэбинтэлэ Иннокентий Готовцев Нам хамаандатын бэйэтин хамаандатын аа- тыттан барга киллэрэн аһа- тан сүрдээх истиг-иһини- лээх ырыа аргыстаах кэп- сэтин буолла уонна аны да Нам—Чурапчы ыччаттара добордуу буолуохпут дьээ кэс тыл эттибит. Ити кур- дук үчүгэй бабайытык ус- тан айаннаан төрөөбүт Нам- мыт сирингэр от ыйын 3 күнүгэр сарсыарда 3 ч. үөрэ- көтө үктэннибит.

Быйыл күһүн балабан ыйын 6 күнүгэр М. К. Ам- осов 100 сааһыгар анаан 100 км 22 этаптаах эстафе- таны онгороору тэринибит. Онон сибээстээн Нам улуу- хун дыаһалтатыттан, чуо- лаан баһылык А. Н. Ядреев- тан манньк көрдөнүлүлээх- лит. Бу күрэхтэһини өйөөн көмөлөһөрүгэр. Манна рес- публика биллэр сүүрүктэрэ бары кэллэр уонна мань сэргэ биһиги бири биллэр спортсменмытын С. М. Ох- лопковы спортка ситиһинтин чизэстэһин былааннанар. Мань тэрээһин өттүн 1 Хо- муस्ताах эдэр ыччата ылы- нар. Александр Николаевич ыччаттарын бу бачымына- рын өйүбэ дьээ эрэнэбит. Улуу Кытай бири тренерэ ааспыт Олимпиадаба этэн турар: «Биһиги нуруот кэ- лэр Олимпиадаба 2000 сыл- га чөлчөк атлетикаба ула- хан хамсааһыны онгоруох- пут», — дьээ. Оччотугар би- һиги, Нам улуунун спортс- меннара, 2000 сылга атабы- нан сүүрүүгэ республика таһымыгар тахсыаха дьээ этэбит.

Р. СИВЦЕВ,
1 Хомуस्ताах.

СУБАЛ СИГНАЛ

Иирэр ыарыыттан сэрэнин!

Эпизоотической быһыы майгы дустугурбутунан си- бээстээн СР Правительствотун дыаһалынан республика бүтүнүттүн үрдүнэ дьэл- лик ыттары, мээһэ сылдыар куоскалары ытарга от ыйын 24 күнүттэн 889 №-дээх дыаһалынан месячник бил- лэрилиннэ. Соторутаабыта Алдан улууһугар Лебеди- най бөһүөлөккэ дьээ ыта обону ытыран киэрэн бар- быт, кыайан тохтоппокко. ыты ытан кэбиспиттэр. Ыт төбөтүн ветлабораторияда чинчийи иирэр ыарыыны руһун булбуттар. Овоно ки- мингэр медицинский көмө оҕоһулан ыарыыттан бы- һаммыт. Онон дьэллик сыл- дыар ыттар, куоскалар бу ыары тарбанар кутталын өссө улаатыннараллар.

Иирэр ыарыы дьинкэй кыыллар, көтөрдөр, дьээ сүөһүлэрин бары көрүгүнэрэ уонна киһи уопсай ыалдыар, вируһунан тарбанар ыарыы- лара буолар. Ордук чаас- татык бөрөлөр, саһыллар, кырсалар, дьинкэй табалар ыалдыбаллар.

Онон ыарыыны киһилэр өлүктэриттэн көтөр -сүүрөө тарбаттар. Иирэр ыарыыны төрдүттэн суох гынар кыал- лыбат. Кини тулалыры эй- гэни, айылҕаны кытта ыкса сибээстээх. Ордук грызун- нар: кутуйах, дыабара, со- лондо курдук кыра хам- сыыр, харамай ыалдыара ыарыы тарбанытын дэлэ- тэр.

Иирэр ыарыы үксүгэр ытырынан тарбанар, ыал- дыбыт ыт сыраана бааска түһэн хаанга вирус киэрэн нервнэй клеткалары сүһүр- дэр. Ыалдыбыт ыт вируһа тас эйгэбэ сыраанын, убаҕа- Һын, хойуутун кытта та- һаарылар. Ыт араас өлүгү сиэн бу ыарыыга ыалдыан эмиз сеп. Оттон дьээ сүө- һүтэ ыалдыбыт ыт ытыр- дабына ыалдыар. Бу ыарыы дьонно олус кутталлаах, ор- дук түргэнник киһи ыал- дыан сеп, сирэйгэ, төбөбө ытырылынабына. Ол гынан баран ытырыллыбыт эрэ ба- рыта тутта ыалдыбат, ыа- рыы төһө эмэ уһун кэм аас- пытын кэинэ биллээн сеп. Ити ыарыы вируһа ньирбэ устун айаннаан, мэйингэ

кирииттэн сибээстээх. Манан сибээстээн иһи- лиэһиһэлээх лууһунарга, улуус киһингэр ыттар ах- сааннарын бэрээдэктээһин- гэ, дьибэ ыты итиньи ба- рабылаларын кытаанахтык тутуһууга, иирэр ыарыыны ытары киһи өрүттээх үлэ ытыллара эрэйиллэр. Бу күнүргэ үлүүс ветеринар- ный үлэһиттэрэ ыттарга, куоскаларга иирэр ыарыы утары быһыы ытаа сыл- дыаллар. Бары ыттарга бра- даннар ыттаргытын былаан уонна томторуктаан аба- лыахтааххыт.

А. ПРОТОПОВА,
ветврач.

Манан сибээстээн иһи- лиэһиһэлээх лууһунарга, улуус киһингэр ыттар ах- сааннарын бэрээдэктээһин- гэ, дьибэ ыты итиньи ба- рабылаларын кытаанахтык тутуһууга, иирэр ыарыыны ытары киһи өрүттээх үлэ ытыллара эрэйиллэр. Бу күнүргэ үлүүс ветеринар- ный үлэһиттэрэ ыттарга, куоскаларга иирэр ыарыы утары быһыы ытаа сыл- дыаллар. Бары ыттарга бра- даннар ыттаргытын былаан уонна томторуктаан аба- лыахтааххыт.

А. ПРОТОПОВА,
ветврач.

Реклама • Биллэриилэр • Реклама

Суһаллык от мунһар илии кыраабылларын (бирэ 20 тыһ.) уонна сүгэ уктарын (15 тыһ.) атыылыбын Нам с. Ст. Платонов уул, 48 №-гэр эбэтэр 22-662 телефонунан Иван Яковлевич Кривошапкинтан ый- таргытыгар.

Намнаабы ГУП «Ас-Уөл» тэрилтэгэ гл. бухгалтерга, экономиска наадылар. Үлэһиэн бабалаахтар 21-561 телефонунан билсэргитигэр.

Продаётся два дома в центре: газ, телефон, баня, ледник, теплый гараж, огород недорого. Тел.: 22-148.

«Энсиэли»—Нам улуунун хаһыата; 678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьской уул. 1. Учредителэр: Нам улуунун дыаһалтата, «Саха-полиграфиздат» национальнай компания. С. Р. бэчээт уонна маассабай информация көгү- лүн көмүскүүр региональнай инспекциятын регис- трацияламмыт № Я 0085.

Нам улуунун типографията: 678040, Нам с., Ленский уул., 85. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бөч. дис. Нэдиэлэбэ үстэ тахсар. Индексэ 54889 Тираһа 1560. Бэчээттэннэ 06.08.97 с. Сакаһың №-рэ 84.

Продаётся 2-х комнатная квартира с газом, цен- тральное отопление. Цена договорная, тел.: 21-626.

Срочно продается однокомнатная квартира в центре. Намцы, газ, телефон. Тел.: 21-517 после 18 ч. вечера.

Утерянный аттестат А № 1375042, выданный Хама- гаттинской средней школой на имя Габышевой Мар- гариты Григорьевны, считать недействительным.

Олесов Иннокентий Алексеевич аатыгар бэриллибит водительскай дастабырыанһаны булбуттар манһаба манһык аадырыска абалан биэрэргитигэр көрдөһөбүн: Нам с. переулоч Полярный, 1, тел.: 22-742.

Таптыыр кэргэним, уолбут, ырааппыт, ай- махпыт Саха республи- катын нуруотун хаһаа- ыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, бааһынай ха- һаайыстыбатын салайаач- чыта **КРИВОШАПКИН** Юрий Дмитриевич эмискэ өлбүтүгэр аймах- тарбытыгар, чугас дьом- мутугар дириг кутур- баммытын иһитиннэрэбит. Кэргэнэ, аҕата, убайа.

Таптыыр ырааппыт, аймахпыт Саха респу- бликатын нуруотун ха- һаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, бааһынай хаһа- ыстыбатын салайааччы- та **КРИВОШАПКИН** Юрий Дмитриевич соһумардык өлбүтүгэр кэргэнигэр Зоя Семенов- наба, аҕатыгар Дмитрий Николаевичка, убайыгар Борис Дмитриевичка уонна аймахтарыгар, би- лэр дьонугар дириг ку- турбаммытын тирдэбит. Кривошапкинар, Васильевтар, Канаевтар.

Николаев Д. И. кини оболоругар, күтүөттэри- гэр, уоайытыгар М. Е. уонна Ф. С. Стручков- тарга таптыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ, эднийдэрэ **НИКОЛАЕВА** Татьяна Ивановна уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириг кутур- баммытын тирдэбит. Стручковтар, Степановтар.

Хатын Арыы нэһилэ- гин дыаһалтата үлэ ве- терана **НИКОЛАЕВА** Татьяна Ивановна уһун ыарахан ыарыыт- тан өлөн туораабытынан кэргэнигэр, оболоругар, сиэннэригэр уонна бары чугас аймахтарыгар ди- риг кутурбанын тирдэр.

Кыыспар, эднийбитти- гэр Федорова Вера Ми- хайловнаба, күтүөппүтү- гэр Федоров Денис Сте- пановичка күтүөттэрэ, сиэммэр, балтыбытыгар Дорофеева Агафья Де- нисовнаба уонна кыра Светаба тапталаах кэр- гэнэ, аҕата **ДОРОФЕЕВ** Павел Афанасьевич эдэр сааһыгар хомолто- лоохтук өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тирдэ- бит. Ийэтэ, балтыдара, быраата, күтүөтэ.

Нам улуунун финан- совой управлениета Доро- феева Агафья Денисов- наба уонна кини кыһы- гар Светаба тапталаах кэргэнэ, аҕата **ДОРОФЕЕВ** Павел Афанасьевич эдэр сааһыгар хомолто- лоохтук өлбүтүгэр дириг кутурбаммытын тирдэ- лэр.

Таптыыр эднийбитти- гэр Дорофеева Агафья Денисовнаба күндүтүк саныыр күтүөппүт **ДОРОФЕЕВ** Павел Афанасьевич хомолтолоохтук өлбүтү- нэн дириг кутурбаммы- тын тирдэбит. Бырааттарын Ганя, Алеша, Степа, Дима.

Күндү уолбут, кэргэ- ним **ИНДЕЕВ** Иван Афанасьевич атырдах ыйын 4 күнүгэр быстах соһумар быһы- лаанга былдыанна. Кини өлбүтүн диригник куру- туйан туран бары ай- махтарбытыгар, билэр дьоммутугар иһитиннэрэ- бит. Аҕата, ийэтэ, кэргэнэ, оҕолоро.

Улуус ветеранарын совета Аҕа дойду улуу сэринтин кыттылааба Замятин Василий Васи- левичка таптыыр уола, Хамаҕатта олохтообо **ИНДЕЕВ** Иван Афанасьевич хомолтолоохтук өлбүтү- нэн дириг кутурбанын тирдэр.

Саамай күндүтүк са- Һныыр, таптыыр күтүө- пүт **ИНДЕЕВ** Иван Афанасьевич соһумар быһыыга был- дыаммытыгар кини аҕа- тыгар, ийэтигэр, кэргэни- гэр Надежда Владими- ровнаба, оболоругар ула- хан хомолтолоох кутур- баммытын тирдэбит. Ийэтэ, эднийэ, балыс- тара, күтүөттэрэ, ай- махтара Якутскайтан, Мэнэ-Хаҕаластан.

Ытыктыыр кырдыаба- спыт, сэрин, үлэ ветерана **КОЛЕСОВ** Петр Дмитриевич 73 сааһыгар уһун ыара- хан ыарыыттан өлбүтү- гэр П. И. Артамоноваба, оболоругар, кийинтэри- гэр, күтүөттэригэр, сиэн- нэригэр дириг кутурба- ммытын тирдэбит. З. М. Ван-Син-Чин, Баншевтар, В. Д., К. Г., Н. И. Новгородтар, Федоровтар, Протопоповтар.

«Никольскай» итэбэл- лээх табаарыстыба кол- лектива бэйэтин үлэһитэ, механизатор **КОЛМОГОРОВ** Дмитрий Николаевич от ыйын 30 күнүгэр ууга оһоллоон соһумардык өлбүтүнэн бокуоньук дьээ кэргэнигэр, аймах- тарыгар, билэр дьонугар дириг кутурбанын бил- лэрэр.

Күндү сурдүм, убай- быт Никольскай олохтоо- бо **КОЛМОГОРОВ** Дмитрий Николаевич соһумардык өлбүтүнэн кэргэнигэр, оболоругар, аймах-билэ дьонугар дириг кутурбаммытын тирдэбит. Үөдэйтэн эднийэ, балтылара, бырааттара, күтүөттэрэ, кийинтэ.

Убаастыыр күтүөппүт, биллэппит **КОЛМОГОРОВ** Дмитрий Николаевич соһумардык өлбүтүнэн бокуоньук дьээ кэргэ- нигэр, аймахтарыгар ди- риг кутурбаммытын тирдэбит. Охлопковтар, Береж- невтар, Шелковниковтар, Даниловтар, Нератовтар, Алексеевтар, Сысоля- тиннар, Ивановтар.

Редактор онугар И. Е. СИВЦЕВ. **ОТДЕЛЛАР** информация, сурук; төрүт культура — 21496, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640, Бухгалтерия — 21141. «Нам» телерадиостудия — 21632. Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэһитин, дьээбит аадырыһын чуолкай ыйың. Автор этэрэ мэлдьи хаһыат санаатынын бири буолуохтаах дьээ буолбат.